

Open in app ↗

Medium

Search

Desi Stack · Following

★ Member-only story

Trump Tariffs Strategic Anarchy

Original draft of an article in Marathi in the newspaper Sakal

5 min read · Just now

Yogesh Haribhau Kulkarni (PhD)

Share

More

धोरणात्मक अस्थिरतेची रणनीती

भाष्य

डॉ. योगेश कुलकर्णी

अमेरिकेचे अध्यक्ष डोनाल्ड ट्रम्प मनमानी पद्धतीने, काहीशा असंबद्धतेने वागताना भासत असते, तरी ते वास्तवात तसे नसण्याची दाट शक्यता आहे. "टॅरिफमध्ये सवलत हवी, तर व्यापार, तंत्रज्ञान किंवा राजकीय धोरणात आमच्याशी सहकार्य करा," असा हा सोदा आहे. यामधूनच निर्माण होणार आहे जागतिक मांडणीचा फेरआराखडा.

लेखक आंतरराष्ट्रीय घडामोडींचे अभ्यासक आहेत.

अमेरिकेचे अध्यक्ष डोनाल्ड ट्रम्प यांनी निवडून येताच नवनवीन धोरणांची घोषणा करण्याचा सपाटा लावला. त्यांनी नव्या आयातशुल्कांची घोषणा करताच, अमेरिकेतील आणि आंतरराष्ट्रीय माध्यमांमध्ये खळबळ उडाली. भरीसभर म्हणजे दर दिवशी काहीतरी नवीन घोषणा. एके दिवशी सर्वांना १० टक्के, नंतर एके दिवशी, कोणत्यातरी अजब सूत्रानुसार कोणाला २०, २६, ३७, ५० टक्के इत्यादी.. यावर महागाई वाढेल, व्यापारयुद्ध पेटेल अशी ओरड झाली.

जगभर उमटलेल्या प्रतिक्रिया बऱ्याच पाहता रास्त वाटू शकतात; परंतु या प्रतिक्रियांमागे एक मूलभूत गोष्ट अनेकांना दुर्लक्षित केली ती म्हणजे ही खेळी म्हणजे केवळ आर्थिक उद्देशासाठी नाही, केवळ अमेरिकेला सर्वश्रेष्ठ करण्याच्या ('मागा') मेक अमेरिका प्रॅक्ट (मेक) निवडणुकीतील घोषणांसाठीच वाटचाल नव्हे, तर ही वाटचाल आहे एका धोरणात्मक अस्थिरतेची जाणावळीकड आखलेली सुनियोजित रणनीती. ती लक्षात घ्यावी. असेल तर आयातशुल्काचे स्वरूप पाहण्यावेळी, त्यामागचा उद्देश समजून घ्यावा लागतो. हे टॅरिफ म्हणजे केवळ संरक्षणात्मक उपाय नाहीत; हो आहेत, आर्थिक आणि जागतिक नीतीचा पूर्वरूपे नवा आणखंड तयार करण्याची जहाज (खतर विषयसंक) पण अन्वयासहर्ष पाहते.

आज अमेरिकेवर असलेल्या प्रचंड कर्जापासून अंदाजे ही संकट मोठी समस्या आहे आणि तीच या रणनीतीची प्रेरणा आहे. ते कर्ज आजच्या धर्डीला सुमारे ३६ ट्रिलियन डॉलर (जवळजवळ ३० लाख कोटी रुपये) इतके आहे. या बऱ्या अमेरिकेला यापेक्षा एक प्रचंड मोठा हिस्सा पगवा लागणार आहे. यालाच 'डेट-वॉल' म्हणजेच 'कर्ज-पिंत' म्हटले जाते. म्हणजे एकदम मोठ्या प्रमाणावर कर्जाचा हना एकाच वेळेला भरपाय आहे. ते भरण्यासाठी या वर्षात अमेरिकेला एकूण १.२ ट्रिलियन डॉलर इतके कर्ज पल प्यावे लागेल आणि त्यापैकी ६.५ ट्रिलियन डॉलर तर जूनच्या आतच!

जेसे आणखी बँकलूट करणे तेव्हा व्याज परावे लागते, तसेच सरकारलाही कर्जावर व्याज घ्यावे लागते. आताच्या व्याजदरानुसार, सरकारला दरवर्षी शेंकडो अजब डॉलर फक्त व्याजासाठी घ्यावे लागतील. इतका मोठा खर्च सरकारच्या तिजोरीतून सहज निघणे शक्य नाही. व्याजदरात अगदी छोटीसा फरकही सरकारला अजबघर्षाची घेत करून देऊ शकतो. उदाहरणार्थ, जर व्याजदर फक्त एक-दरारा (०.१) टक्क्याने कमी झाला, तर पुढील दहा वर्षांत सरकारची १२ अजब डॉलरची घेत होऊ शकते आणि जर ०.५ टक्क्याने कमी झाला, तर ती घेत ४६० अजब डॉलरची होईल! त्यामुळेच ट्रम्प प्रशासनाला हे व्याजदर कमी ठेवणे अत्यावश्यक आहे. सरकारला असे वाटते की आगदारे कर्ज फेडण्यासाठी ते जे नवीन कर्ज ते घेणार आहेत, त्यांचा व्याज शक्य तितके कमी असावे. त्यामुळेच ते वेगवेगळ्या पोल्यांचा-

कल्पनांचा वापर करत आहेत पण इथेच एक विविध विरोधाभास समोर येतो. महागाईची धा अन्वही कायप आहे आणि अमेरिकी मध्यवर्ती बँक अर्थात फेडरल रिझर्व सवध आहे. त्यांच्या प्रमुखांचे दृढ विचार पाहता अशा वेळी व्याजदर कमी होतोलच याची खात्री नाही. पण उपाय काय? ट्रम्प यांच्या धोरणाचा गाभा याच विस्मयित-अनिश्चिततेत आहे. बाजाराचे नेहमी स्थिरतेचा पाठगुणा करतात, पण अनिश्चितता निर्माण झाली, तर गुंतवणूकदार रोआर वाजातसाराख्या जोखमीच्या क्षेत्राकडून बाहेर पडून सुरक्षित गुंतवणुकीकडे वळतात आणि सुरक्षित गुंतवणूक म्हणजे अमेरिकन सरकाराे रोखे (बॉन्ड्स). अनिश्चिततेमुळे बॉन्ड्सची मागणी वाढते, साहजिकच त्यामुळे त्यांचे दर कमी होतात. सरकारकडे रोखे स्वरूपात पैसे यायला लागतात. 'फेड'लाही परिस्थिती व्याजदर कमी करण्यास भाग पाडू शकते (नाक दाबले की तोंड ठडवते) आणि हाच ट्रम्प यांचा सुविट डाव आहे. अशी धोरणात्मक अनिश्चितता पेरून, दररोज काहीतरी (चित्र-विचित्र) घोषणा करून बाजारापेठेला घाववायचे, आणि त्यातून अखेरीस सरकारचे कर्ज स्वस्तात उचलायचे, हीच तर योजना नाही ना, अशी शंका नक्की येते.

अर्थात, केवळ स्वस्त कर्ज मिळाले म्हणून देश चालत नाही. म्हणूनच ट्रम्प दोन्ही खर्चावर काही चालवण्याचा अपभ्रूतपूर्व-असामान्य प्रयत्न हाती घेतला आहे. एलर्न मस्कच्या 'डोब' (डी-ओ-बी-ई, सरकारी वायफळ खर्चावर नियंत्रण आणणारी संस्था) टीमच्या मदतीने, दररोज सुमारे चार अजब डॉलर इतका खर्च कमी करण्याचा निर्धार त्यांनी व्यक्त केला आहे. या आकड्यानुसार, या वर्षाच्या अखेरीसपर्यंत तब्बल एक ट्रिलियन डॉलर इतकी तूट कमी होईल, असा अंदाज आहे. हा केवळ आकड्यांचा खेळ नाही. यामागे एक स्पष्ट संदेश आहे की, अमेरिकेला आता आर्थिक शिस्त ठ्याी आहे (भारतात हे का होत नाही बर?) आणि हे धोरण बाजारापेठेला विस्वास देण्यासाठी आखलेले आहे.

या सगळ्यात खरी गंतत आहे, ती आयातशुल्कांच्या वापरापासून. पूर्वी आयातशुल्क म्हणजे केवळ संरक्षण, म्हणजे स्वदेशी उद्योगांना परदेशी स्पर्धेपासून वाचवण्याचे

साधन. पण ट्रम्प यांच्या नव्या धोरणात टॅरिफ हे संरक्षण नसून, ते 'फॅक्ट्रिस्ट'-उत्प्रेरक ठरतात. आयात महंग झाली की देशांतर्गत उत्पादकांना मागणी वाढते. अमेरिकेला उत्पादने बनवण्यापासून गल्पंतर उत नाही. त्यामुळे नेकेरी-व्यवसायाच्या नवनवीन संघी उपलब्ध होतात. अशाप्रकारे गुंतवणूक, उत्पादन आणि रोजगार यांचे चक्र देशात फिरू लागते. एक प्रकारे, टॅरिफ हे आर्थिक संकेतक (सिग्नॅल्स) आहेत, देशांतर्गत अर्थव्यवस्थेला उभारी-बळ देणारी. पण ही सगळी प्रक्रिया तत्काळ शक्य नाही. उत्पादकांमोठेचा विस्तार एका रात्रीत होत नाही आणि तोपर्यंत बिमती वाढतील, ग्राहक त्रासतील, राजकीय नाणवीही संपवेल.

मध्यवर्ती निवडणुकांसाठी दोनच वर्षे शिल्लक आहेत. पण याला उपाय काय? यासाठी ट्रम्प प्रशासनाने आधोव करसवलीचा विचार केलेला दिसतो. प्रातिस्करात सवलती मिळण्याची शक्यता बर्तवली जात आहे. याशिवाय, आयातशुल्कातून मिळणारा ७०० अजब डॉलरपेक्षा अधिक महसूल सरकारच्या हातात येणार आहे, जो तुट्टीच्या व्यवस्थापनासाठी वापरला जाऊ शकतो. ट्रम्प प्रशासन सध्या 'नाटो'पासून अंतर राखत आहे. रशियाशी सवुरीचे, तर युरोपाशी तणावाचे नाते आहे. आखली देशाशी सध्याने जवळीक साधत आहे. 'हुमचे संरक्षण तुम्ही करा', असे देशांना सुनावले जात आहे. आता अमेरिका प्रत्येक देशाशी वैयक्तिक करार करणार असे दिसतेच. "टॅरिफमध्ये सवलत हवी, तर व्यापार, तंत्रज्ञान किंवा राजकीय धोरणात आमच्याशी सहकार्य करा," हा एकप्रकारचा संदेश आदेश व सोदा आहे. यामधूनच निर्माण होणार आहे जागतिक मांडणीचा फेरआराखडा. याला विरोध केल्यास त्याचा परिणाम प्रत्यक्ष युद्धात व देशांचे नकरो बदलण्यातसुद्धा होऊ शकतो. हे वाचतांना एक गोष्ट लक्षात घ्यावी लागेल की, ट्रम्प मनमानी पद्धतीने, काहीशा असंबद्धतेने वागताना भासत असले तरी ते वास्तवात तसे नसले. ते केवळ नीतीची तांत्रिक जुळवाजुळव करत नाहीत, तर ते संपूर्ण व्यवस्थाच डबळून काढण्याचा प्रयत्न करत आहेत. जर हे धोरण यशस्वी झाले, तर अमेरिका आर्थिकदृष्ट्या अधिक स्थिर, राजकीयदृष्ट्या जागरूक आणि जागतिकदृष्ट्या प्रभावी बनू शकेल. पण जर चुकले, जर महागाई अनियंत्रित झाली, व्यापाऱ्यांमुळे मंडळरी, किंवा मतदारांचे अस्वस्थ झाले तर परिणामी देशाला आर्थिक आणि राजकीय फटका बसेल. पण परिस्थिती हाताबाहेर गेलेली असल्याने काही तरणोपायही नाही. अमेरिका कदाचित जगाचा अनभिषिक्त सम्राट राहणार नाही पण मंदीच्या मारणाऱ्याी गर्तेत तरी अडकणार नाही.

ही आहे ट्रम्परीली. पाडसी, वादप्रस्त. पण असणार मात्र सुनियोजित, धोका मोठा आहेच; पण संघीही अफाट. जीवन-माणाची लढाई आहे. ही लढाई केवळ आयातशुल्कांची नाही. ही आहे, एकविधाच्या शक्तीतील आर्थिक व्यवस्थेच्या पुनर्रचनेची आणि तरून गेल्यास मोठ्या भरारीची.

ट्रम्प यांचे 'सुनियोजित' अराजक?

अमेरिकेचे राष्ट्राध्यक्ष डोनाल्ड ट्रम्प निवडून येताच त्यांनी नवनवीन धोरणांची घोषणा करण्याचा सपाटाच लावला. त्यातील सर्वात महत्वाच्या आणि दूरगामी परिणाम करणाऱ्या नव्या आयात शुल्कांची (टॅरिफ्स) मोठी घोषणा करताच, अमेरिकेतील आणि आंतरराष्ट्रीय माध्यमांमध्ये एकच खळबळ उडाली. त्यात भरीसभर म्हणजे दर दिवशी काहीतरी नवीन घोषणा. एके दिवशी सर्वांना १०%, नंतर एके दिवशी, कोणत्यातरी अजब सूत्रानुसार कोणाला २०, २६, ३७, ५०% असे काहीतरी आणि नंतर चीन सोडून इतरांना ९० दिवसांसाठी सूट, म्हणजेच पूनःश्च १०%. याने मत-मतांतरांचा गलबला होणार नाही तर काय. महागाई खूप वाढेल, व्यापारयुद्ध पेटेल, अमेरिकन नागरिकांना आर्थिक फटका बसेल, अशा सरधोपट व पारंपरिक प्रतिक्रिया लगेचच उमटल्या. जगभर उमटलेल्या या सगळ्या प्रतिक्रिया वरवर पाहता रास्त वाटू शकतात; परंतु या प्रतिक्रियांमागे एक मूलभूत गोष्ट अनेकांनी दुर्लक्षित केली ती म्हणजे ही खेळी म्हणजे केवळ आर्थिक राष्ट्रवादाची भावना पेटवण्यासाठी नाही, केवळ अमेरिकेला सर्वश्रेष्ठ करण्याचे

(‘मागा’ : मेक अमेरिका ग्रेट अगेन) निवडणुकीतील घोषणापूर्तीची वाटचाल नव्हे, तर ही वाटत आहे एका धोरणात्मक अस्थिरतेची, जाणीवपूर्वक आखलेली सुनियोजित रणनीती. या घडामोडींचं गांभीर्य लक्षात घ्यायचं असेल, तर आयातशुल्कांचं स्वरूप पाहण्याऐवजी, त्यामागचा उद्देश समजून घ्यावा लागतो. हे टॅरिफ्स म्हणजे केवळ संरक्षणात्मक उपाय नाहीत; ही आहेत, आर्थिक आणि जागतिक नीतीचा पूर्णपणे नवा आराखडा तयार करण्याची जहाल (खरंतर विध्वंसक) पण अभ्यासपूर्ण पावलं.

आज अमेरिकेवर असलेल्या प्रचंड कर्जभाराचं ओझं ही सर्वात मोठी समस्या आहे आणि तीच या रणनीतीची प्रेरणा आहे. ते कर्ज आजच्या घडीला सुमारे ३६ ट्रिलियन डॉलर्स (जवळजवळ ३० लाख कोटी रुपये) इतके आहे. या वर्षी अमेरिकेला यापैकी एक प्रचंड मोठा हिस्सा भरावा लागणार आहे. यालाच ‘डेट-वॉल’ म्हणजेच ‘कर्ज-भिंत’ म्हटलं जातं. म्हणजे एकदम मोठ्या प्रमाणावर कर्जाचा हप्ता एकाच वेळेला भरायचा आहे. ते भरण्यासाठी या वर्षात अमेरिकेला एकूण ९.२ ट्रिलियन डॉलर्स इतकं कर्ज परत घ्यावं लागेल आणि त्यापैकी ६.५ ट्रिलियन डॉलर्स तर जूनच्या आतच!

जसं आपण बँकेतून कर्ज घेतो तेव्हा व्याज भरावं लागतं, तसंच सरकारलाही कर्जावर व्याज द्यावं लागतं. आत्ताच्या व्याजदरांनुसार, सरकारला दरवर्षी शेकडो अब्ज डॉलर्स फक्त व्याजासाठी द्यावे लागतील. इतका मोठा खर्च सरकारच्या तिजोरीतून सहज निघणं शक्य नाही. इथे एक महत्वाची गोष्ट आहे ती म्हणजे व्याजदरात अगदी छोटासा फरकही सरकारला अब्जावधींची बचत करून देऊ शकतो. उदाहरणार्थ, जर व्याजदर फक्त एक-दशांश (०.१) % ने जरी कमी झाला, तर पुढील दहा वर्षांत सरकारची ९२ अब्ज डॉलर्सची बचत होऊ शकते आणि जर ०.५% ने कमी झाला, तर ती बचत ४६० अब्ज डॉलर्सची होईल! त्यामुळेच ट्रम्प प्रशासनाला हे व्याजदर कमी ठेवणं अत्यावश्यक आहे. सरकारला असं वाटतं की अगोदरचे कर्ज फेडण्यासाठी ते जे नवीन कर्ज ते घेणार आहेत, त्याचं व्याज शक्य तितकं कमी असावं. त्यामुळेच ते वेगवेगळ्या धोरणांचा-क्लुप्पांचा वापर करत आहेत

पण इथेच एक विचित्र विरोधाभास समोर येतो. महागाईची धग अजूनही कायम आहे आणि अमेरिकी मध्यवर्ती बँक अर्थात फेडरल रिझर्व सावध आहे. त्यांच्या प्रमुखांचे दृढ विचार पाहता अशा वेळी व्याजदर कमी होतीलच याची खात्री नाही. मग उपाय काय? ट्रम्प यांच्या धोरणाचा गाभा याच विसंगतीत- अनिश्चिततेत आहे. बाजारपेठा नेहमी स्थिरतेचा पाठपुरावा करतात, पण अनिश्चितता निर्माण झाली, तर गुंतवणूकदार शेअर बाजारासारख्या जोखमीच्या क्षेत्राकडून बाहेर पडून सुरक्षित गुंतवणुकीकडे वळतात आणि सुरक्षित गुंतवणूक म्हणजे अमेरिकन सरकारी रोखे (बॉण्ड्स). अनिश्चिततेमुळे बॉण्ड्सची मागणी वाढते, साहजिकच त्यामुळे त्यांचे दर कमी होतात. सरकारकडे रोखे स्वरूपात पैसे यायला लागतात. फेड-ला ही परिस्थिती व्याजदर कमी करण्यास भाग पाडू शकते (नाक दाबले की तोंड उघडते) आणि हाच ट्रम्प यांचा गुपित डाव आहे. अशी धोरणात्मक अनिश्चितता पेरून, दररोज काहीतरी (चित्र-विचित्र) घोषणा करून बाजारपेठेला घाबरवायचं, आणि त्यातून अखेरीस, सरकारचं कर्ज स्वस्तात उचलायचं, हीच तर योजना नाही ना अशी शंका नक्की येते.

अर्थात, केवळ स्वस्त कर्ज मिळालं म्हणून देश चालत नाही. म्हणूनच ट्रम्प टीमने खर्चावर कात्री चालवण्याचा अभूतपूर्व-असामान्य प्रयत्न हाती घेतला आहे. एलॉन मस्कच्या ‘डोज’ (डी-ओ-जी-ई, सरकारी वायफळ खर्चावर नियन्त्रण आणणारी संस्था) टीमच्या मदतीने, दररोज सुमारे ४ अब्ज डॉलर्स

इतका खर्च कमी करण्याचा निर्धार त्यांनी व्यक्त केला आहे. या आकड्यानुसार, या वर्षाच्या अखेरपर्यंत तब्बल १ ट्रिलियन डॉलर्स इतकी तूट कमी होईल, असा अंदाज आहे. हा केवळ आकड्यांचा खेळ नाही. यामागे एक स्पष्ट संदेश आहे की अमेरिकेला आता आर्थिक शिस्त हवी आहे (भारतात हे का होत नाही बरं?) आणि हे धोरण बाजारपेठांना विश्वास देण्यासाठी आखलेलं आहे.

या सगळ्यात खरी गंमत आहे ती टॅरिफच्या वापराबाबत. पूर्वी आयातशुल्क म्हणजे केवळ संरक्षण, म्हणजे स्वदेशी उद्योगांना परदेशी स्पर्धेपासून वाचवण्याचं साधन. पण ट्रम्प यांच्या नव्या धोरणात टॅरिफ हे संरक्षण नसून, 'कॅटॅलीस्ट' मदतगार-उत्प्रेरक ठरतात. आयात महाग झाली की देशांतर्गत उत्पादकांना मागणी वाढते. अमेरिकेत उत्पादने बनवण्यावाचून गत्यंतर उरत नाही. त्यामुळे नोकरी-व्यवसायाच्या नवनवीन संधी उपलब्ध होतात. अशाप्रकारे गुंतवणूक, उत्पादन आणि रोजगार यांचं चक्र देशात फिरू लागतं. एक प्रकारे, टॅरिफ हे आर्थिक सम्प्रेरक (स्टिर्वाईड्स) आहेत, देशांतर्गत अर्थव्यवस्थेला उभारी-बळ देणारी.

पण ही सगळी प्रक्रिया तात्काळ शक्य नाही. उत्पादन क्षमतेचा विस्तार एका रात्रीत होत नाही आणि तोपर्यंत किंमती वाढतील, ग्राहक त्रासतील, राजकीय नाराजीही संभवेल. मध्यवर्ती निवडणुकांसाठी (मिड टर्म इलेक्शन्स) तर दोनच वर्षे शिल्लक आहेत. मग याला उपाय काय? यासाठी ट्रम्प प्रशासनाने आधीच करसवलतींचा विचार केलेला दिसतो. आयकरात सवलती मिळण्याची शक्यता वर्तवली जातीय. याशिवाय, टॅरिफमधूनच मिळणारा ७०० अब्ज डॉलर्स पेक्षा अधिक महसूल सरकारच्या हातात येणार आहे, जो तुटीच्या व्यवस्थापनासाठी वापरला जाऊ शकतो.

या सगळ्याचा आणखी एक पैलू आहे तो म्हणजे अमेरिकेची जागतिक नीती. ट्रम्प प्रशासन 'नाटो'पासून थोडं अंतर राखत आहे. रशियाशी सबुरीचं तर युरोपशी ताणतणावाचं नातं निर्माण करत आहे. आखाती देशांशी नव्याने जवळीक साधत आहे. तुमचे संरक्षण तुम्ही करा असे देशांना सुनावले जात आहे. आता अमेरिका प्रत्येक देशाशी वैयक्तिक करार (बायलॅटरल ट्रेड डील) करणार असे दिसतेय. "टॅरिफमध्ये सवलत हवी, तर व्यापार, तंत्रज्ञान किंवा राजकीय धोरणात आमच्याशी सहमती द्या." हा एकप्रकारचा सडेतोड आदेश व सौदा आहे. यामधूनच निर्माण होणार आहे जागतिक मांडणीचा फेरआराखडा. याला विरोध केल्यास त्याचे पडसाद प्रत्यक्ष युद्धात व देशांचे नकाशे बदलण्यात सुद्धा होऊ शकतो.

हे सगळं वाचताना एक गोष्ट लक्षात घ्यावी लागेल की ट्रम्प मनमानी पद्धतीने, काहीशा असंबद्धतेने वागताना भासत असले तरी ते वास्तवात तसे नसावे. ते केवळ नीतीची तांत्रिक जुळवाजुळव करत नाहीत, तर ते संपूर्ण व्यवस्थाच ढवळून काढण्याचा प्रयत्न करत आहेत. जर हे धोरण यशस्वी झालं, तर अमेरिका आर्थिकदृष्ट्या अधिक स्थिर, राजकीयदृष्ट्या जागरूक आणि जागतिकदृष्ट्या प्रभावी बनू शकेल. पण जर चुकलं, जर महागाई अनियंत्रित झाली, व्यापार युद्ध भडकली, किंवा मतदारच अस्वस्थ झाले तर परिणामी देशाला आर्थिक आणि राजकीय फटका बसेल. पण परिस्थिती हाताबाहेर गेलेली असल्याने काही तरणोपायही नाही. अमेरिका कदाचित जगाचा अनभिषिक्त सम्राट राहणार नाही पण मंदीच्या मरणप्रायी गर्तेत तरी अडकणार नाही.

ही आहे ट्रम्पशैलीची नीती. धाडसी, वादग्रस्त, पण असणार मात्र सुनियोजित. धोका मोठा आहे, पण संधीही अफाट. जीवन-मरणाची लढाई आहे. ही लढाई केवळ आयातशुल्कांची नाही. ही आहे, एकविसाव्या शतकातील आर्थिक व्यवस्थेच्या पुनर्रचनेची आणि तरून गेल्यास मोठ्या भरारीची.

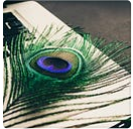
Geopolitics

Trump

Tariffs

Economics

Interest Rates

Following

Published in Desi Stack

59 Followers · Last published just now

Stories related to innovation and technology in India. Also includes discovering various aspects of ancient Indian Knowledge System.

Edit profile

Written by Yogesh Haribhau Kulkarni (PhD)

1.7K Followers · 2.1K Following

PhD in Geometric Modeling | Google Developer Expert (Machine Learning) | Top Writer 3x (Medium) | More at <https://www.linkedin.com/in/yogeshkulkarni/>

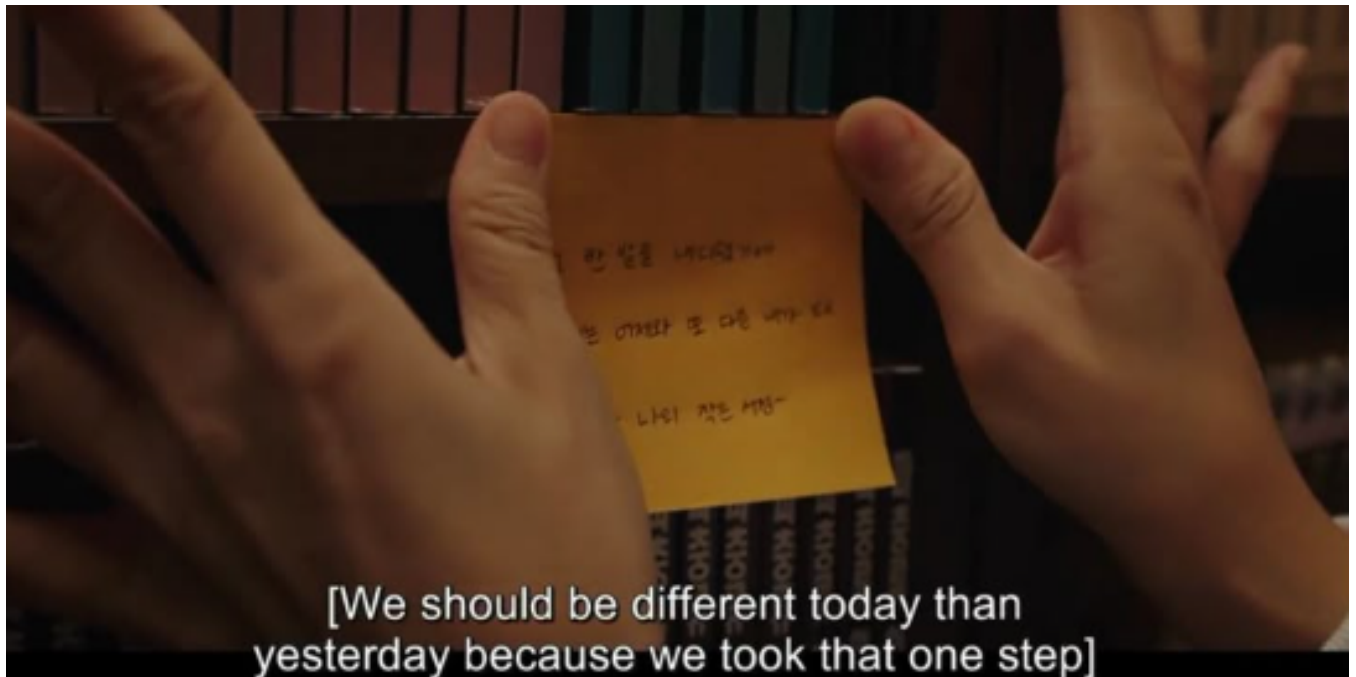
No responses yet

Yogesh Haribhau Kulkarni (PhD)

What are your thoughts?

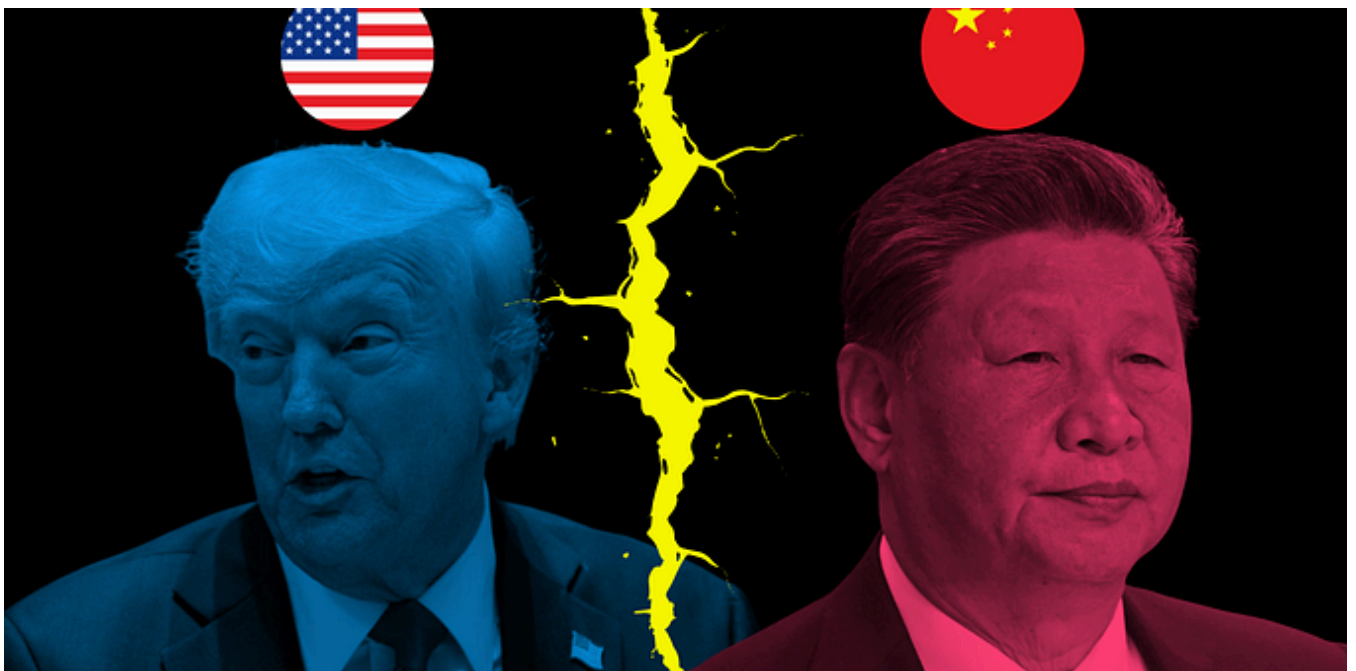
Recommended from Medium

 letters from rosie

forgive yourself for not knowing better until you did.

6d ago 6.6K 113

In Wall Street Gradient by Shubhransh Rai

OMG It's Happening: China Just Dumped The US Dollar

Welcome to a New World Order

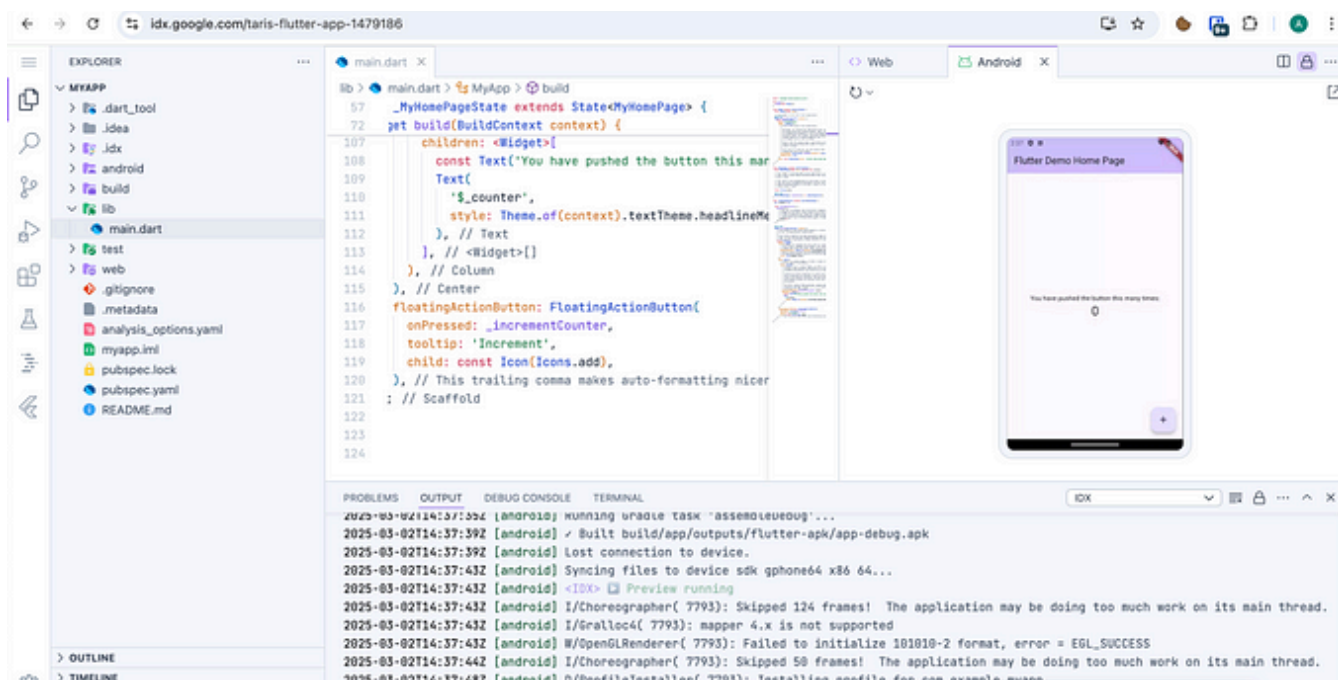
6d ago

6.4K

187

In Coding Beauty by Tari Ibaba

This new IDE from Google is an absolute game changer

This new IDE from Google is seriously revolutionary.

Mar 12

4.8K

272

STATE

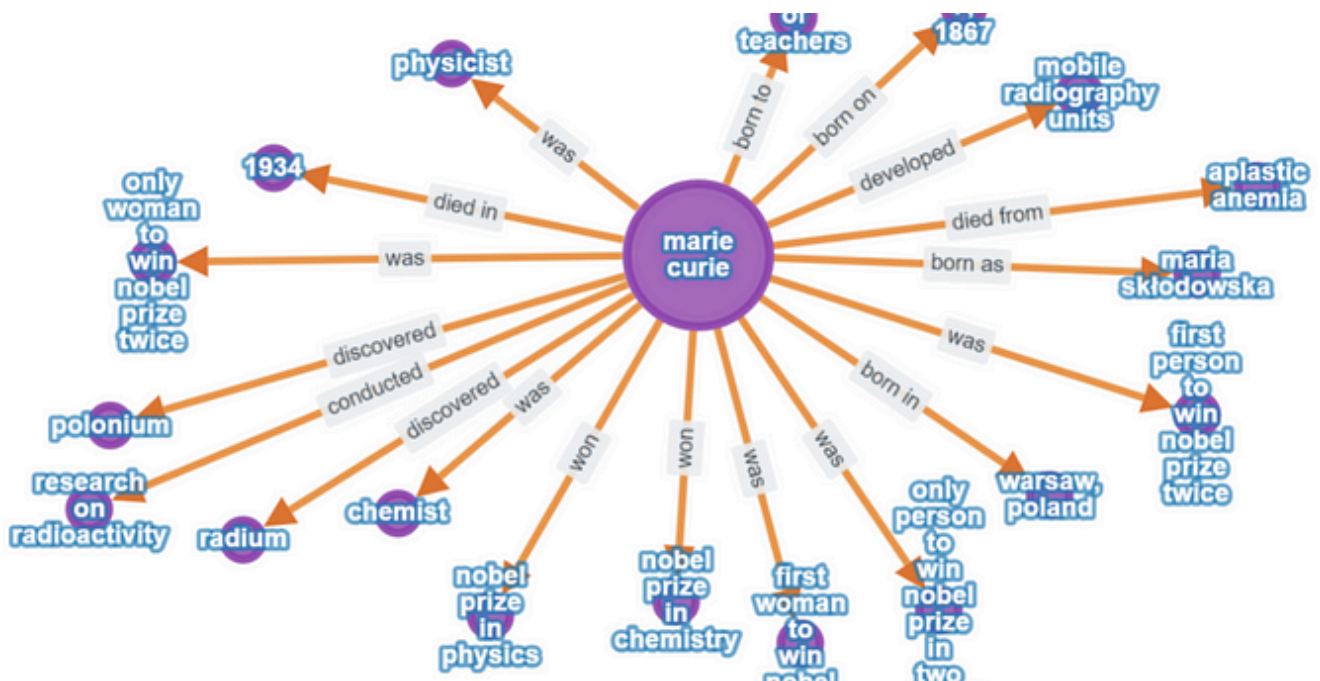
DESIGN PATTERN

 Maxim Gorin

Stop Writing If-Else Trees: Use the State Pattern Instead

Tired of messy conditionals? Learn how the State pattern makes your code cleaner, smarter, and easier to scale.

Apr 10 1.2K 33

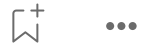

 In Level Up Coding by Fareed Khan

Converting Unstructured Data into a Knowledge Graph Using an End-to-End Pipeline

Step by Step guide

★ Apr 17 🖱️ 1.3K 💬 23

 In Psyc Digest by Alessia Fransisca

The 1-Minute Introduction That Makes People Remember You Forever

A Behavioral Scientist's Trick to Hack the "Halo Effect"

Apr 12 🖱️ 21K 💬 481

See more recommendations